

ಸಂಕ್ರಮಣ' ಎಂಬ ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ತಂದೆ ಸಣ್ಣಶಂಕರಪ್ಪನವರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಾಲಪ್ಪ ತಾಯಿಯ ಏಕೈಕ ಮಗ. ಆ ತಾಯಿಯೇ ಅವರಿವರ ಮನೆ ಕಸಮುಸುರೆ ಮಾಡಿ ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನನ್ನು ಸಲಹಿದರು. ಆದರೆ ಹೊನ್ನಾಳಿ ದರ್ಶನದ ನಂತರ ಬಾಪೂಜಿ ಸೆಳೆತ ಹೇಗೆ ಆವರಿಸಿತೆಂದರೆ, ಹಾಲಪ್ಪ ತಾಯಿ ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಒಂದು ಭಾನುವಾರ ತಾಯಿಯ ತಮ್ಮ ಸಂತೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಯನೂರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ, ಮನೆಯಲ್ಲೊಂದಿಷ್ಟು ರೂಪಾಯಿ ಕದ್ದು ಮೊದಲು ಪುಣೆ ದಿಕ್ಕು ಹಿಡಿದರು. ಪುಣೆ ಏಕೆಂದರೆ - ಗಾಂಧೀಜಿ ಯರವಾಡದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ, ಆ ಯರವಾಡ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದೂ ಯಾರ ಮೂಲಕವೋ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು! ಯರವಾಡ ಎಂಬುದು ಜೈಲಿನ ಹೆಸರು ಎಂದೂ ಆ ಬಾಲಕನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

ಅಂತೂ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಪುಣೆ ತಲುಪುವ ವೇಳೆಗೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಭಾಷೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆ ದಿಗಿಲು. ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದೆ, ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲೇ ಎರಡು ದಿನ ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ದುಡ್ಡೂ ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತ ಊರು ತಲುಪುವ ದಾರಿಯೂ ತಿಳಿಯದೆ ಕಂಗಾಲಾದಾಗ... ಅದೇ ತಾನೇ ಜೈಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳ ಗುಂಪೊಂದು ರೈಲಿನಿಂದ ಇಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಹೋದ ಜೀವ ಬಂದಂತಾಯಿತು. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನೂ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆ ಗುಂಪು ಈ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಸ್ಥಳೀಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಕ್ಕೆ ವಿದೇಶೀ ವಸ್ತ್ರದಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ಪಿಕೆಟಿಂಗ್ ಮಾಡುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡರು. ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಚಳವಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದ ಹಂತ.

ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಊರ ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದು ಮಗನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ತಾಯಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾಳೆಂದು ತಿಳಿಸಿದಾಗ (ಆ ನಡುವೆ ಊರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಗದ ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಮುಂಬಯಿ ಯಾತ್ರೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು) ಮತ್ತೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ಹಗರಣವಾಯಿತು. ಹಾಲಪ್ಪ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದು ಯಾರದೋ ಚಿತಾವಣೆಯಿಂದ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಕೆಲವು ಹಿರಿಯರು ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಮಾಡಿದರು! 'ಇಲ್ಲ, ಮಹಾತ್ಮರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ನಾನಾಗಿ ಹೋದೆ' ಎಂದು ವಾದಿಸಿ ಒಂದೆರಡು ಏಟು ತಿಂದು ಬಚಾವಾದರೂ, 'ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹೋಗಿ ಜಾತಿ ಕೆಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ; ಈತನಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕೂರಿಸಿ ಊಟ ಹಾಕಬಾರದು' ಎಂಬ ಕಟ್ಟಳೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾಯಿತು! ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದೂ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಮರುಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದಾಯಿತು.

ಆರಂಭದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಎಂಬುದು ಪುಂಡು ಪೋಕರಿಗಳ ಕಸುಬು ಎಂಬ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಸಡ್ಡೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಕ್ರಮೇಣ

ಆ ಧೋರಣೆ ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಬಂತು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಈ ಪುಸ್ತಕ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಪ್ಪನಿಗೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಂದ ಸಿಕ್ಕ ಮನ್ನಣೆ, ಆದರಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆಲ ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಬಂತು. ಮತ್ತೊಂದಿಷ್ಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಮತ್ತೆ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಪಾದ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಈ ಬಾರಿ ಹಾಲಪ್ಪನಿಗೆ ಜೈಲು ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಆಯಿತು. ಮೊದಲು ಮುಂಬಯಿಯ ಆರ್ಥರ್ ರೋಡಿನ ಕಠಿಣ ಕಾರಾಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುಣೆಯ ಯರವಾಡಾ ಜೈಲಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ...

ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಠಿಣ ಸಜೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೂ ಮತ್ತೂ ಒಮ್ಮೆ ದಸ್ತಗಿರಿಯಾಗಿ ಜೈಲುವಾಸ ಅನುಭವಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳೆಂದರೆ ಗೌರವಾದರಗಳಿಂದ ಕಾಣುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ದೇಶವು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮೇಲೂ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನೂ ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವವೇ ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಚುನಾಯಿತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ 'ಮೈಸೂರು ಚಲೋ' ಚಳವಳಿ ನಡೆಯುವಾಗ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಗೌರಮ್ಮ ತಾಲ್ಲೂಕಾಪೀಠಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅರೆಸ್ಟ್ ಆಗಿ, ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ - ಎರಡು ವರ್ಷದ ಕೈಕೂಸಿನ ಸಮೇತ ಬೆಂಗಳೂರು ಜೈಲು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅತ್ತ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಭೂಗತರಾಗಿ ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಮೇಲೆ ವಾರಂಟ್ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಚಪ್ಪಲಿ ಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಅಂಗಡಿ ಹೊಕ್ಕಾಗ ಅಲ್ಲೇ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಸಿಡ್ಡಪ್ಪ ಎಂಬುವವರು ಪೇಪರ್ ಓದುತ್ತ ಕೂತಿರುವುದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಬಂದಾಗಿದೆ, ಈಗ ಹಿಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟರೂ ಅನುಮಾನ ಬರಬಹುದೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಒಳಹೊಕ್ಕು ಚಪ್ಪಲಿ ಕೊಂಡು ಹೊರಕ್ಕೆ ಅಡಿ ಇಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಇವರ ರೆಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದು ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡರು. 'ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಾಯಿತು, ಇನ್ನು ಆಗಿದ್ದಾಗಲಿ' ಎಂದು ನಮ್ಮಪ್ಪ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂತಾಗ ಆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಎದುರುಗಡೆ ಹೋಟೆಲಿನಿಂದ ಸಿಹಿ, ಖಾರಾ ತಿಂಡಿ ಕಾಫಿ ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು 'ನಿನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಟ್ಟು ನಾನಾಕೆ ಪಾಪ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲಿ?

ನಿನ್ನಿಂದ ಇನ್ನೂ ದೇಶಸೇವೆಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಿದೆ, ಹೋಗಿ ಬಾ' ಎಂದು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಪವಾಡವೂ ನಡೆಯಿತು! ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಾದ ಪರಿವರ್ತನೆ ಅಂಥಾದ್ದು.

ಇದರ ಜೊತೆ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಗೆ ಈ ಕಥನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿರರ್ಶನಗಳಿವೆ.

ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ದರ್ಶನ ಪಡೆದ ನನ್ನ ತಂದೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದು ಇನ್ನು ಒಂದೇ ಬಾರಿ. (ಯರವಾಡಾ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳು ಇದ್ದಾಗಲೇ ಬಾಪೂಜಿ ಕೂಡ ಜೈಲುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ದರ್ಶನವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.)

1946ರ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯ ಗವಾಲಿಯಾ ಟ್ರಾಂಕ್ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಎಫಿಸಿ ಅಧಿವೇಶನ. ನ್ಯಾಮತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಜೊತೆ ಕಲ್ಲಪ್ಪ, ವಿ.ಎಂ. ಮಾಸ್ತಿ, ಗುಡಿಕೋಟೆ ಪರಮೇಶ್ವರಪ್ಪನವರೂ ಸೇರಿ 13 ಮಂದಿ ಗೆಳೆಯರು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಪುಣೆಯ ನಿಸರ್ಗ ಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರನ್ನು ಕಂಡು ನಂತರ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶ.

ಸಾಯಂಕಾಲ ಸುಮಾರು 5 ಗಂಟೆ ಸಮಯ. ಹೊರಗಡೆ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಸರ್ದಾರ್ ಪಟೇಲರೂ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರೂ ವಾಯು ವಿಹಾರದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾತ್ಮರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದವು. ಸಾಯಂಕಾಲದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಈಗ ದಯಮಾಡಿಸುವರೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರು ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಮನು ಮತ್ತು ಆಭಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ವೇದಿಕೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪ್ಯಾರಲಲ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರು ಕೇವರ ಐದಾರು ಜನ ಮತ್ತು ನಾವು 13 ಜನ ಅವರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವು. ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಬಾಪೂಜಿ ಒಂದು ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಮಿಸುಕಾಡದೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ವಾಪಸ್ಸು ಬಿಡಾರಕ್ಕೆ ಮರಳುವಾಗ ನಾವು ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾದೆವು. ಆದರೆ ಅವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಹರಿಜನ ನಿಧಿಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀಬಿನಿಂದ ಕೈಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಅವರ ಕೈಲಿಟ್ಟೆವು... ಮಾರನೆ ಮುಂಜಾನೆ ಈ ಗುಂಪು ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲೆಂದು ಮುಂಬಯಿ ರೈಲು ಹತ್ತಿತು.

ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಬರುವುದು - ಅವರು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಪಾಲಿಸಿದ ಖಾದಿಧಾರಣೆ ವ್ರತ, ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ತೇರೆ ನಾಮ್...' ಪ್ರಾರ್ಥನಾಗೀತೆ.

ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ: feedback@sudha.co.in

